Відділ культури Кролевецької
районної державної адміністрації
Районний комунальний заклад
«Кролевецька районна дитяча бібліотека»

Сучасна модель книжкової виставки

методичні поради бібліотечним фахівцям щодо організації книжкових виставок

Кролевець, 2015

**Відділ культури Кролевецької
районної державної адміністрації
Районний комунальний заклад
«Кролевецька районна дитяча бібліотека»**

Сучасна модель книжкової виставки

методичні поради бібліотечним фахівцям щодо організації книжкових виставок

Кролевець, 2015

ББК – 78.39

Сучасна модель книжкової виставки : методичні поради бібліотечним фахівцям щодо організації книжкових виставок / РКЗ «Кролевецька районна дитяча бібліотека» ; уклад. А.П.Стожок. – Кролевець, 2015 – 16 с.

Книжкова виставка – це своєрідна візитна картка кожної бібліотеки, за якою оцінюють і якість фонду, і стиль її роботи. Книжкові виставки, як напрям бібліотечно-інформаційної діяльності, з'явились ще в середині XIX століття.

Склала Стожок А.П.
Відповідальна за випуск Стожок А.П.
Комп'ютерний набір Стожок А.П.
Тираж 5 прим.

© Кролевецька районна дитяча бібліотека

Сьогодні це настільки обов'язкова форма популяризації літератури до якоїсь певної дати чи події в суспільстві, що книжкові виставки сприймаються просто як частина бібліотечного інтер'єру. Та в наш час є ряд обставин, які примушують по-новому дивитись на організацію та використання книжкових експозицій. Саме сьогодні створюється нова модель публічної бібліотеки, де особлива роль надається організації бібліотечного простору. Ведучи пошук інноваційних форм роботи з книгою, треба брати до уваги, що 80% інформації дитина сприймає за допомогою зору. Тому нетрадиційно розставлені стелажі, тематичні полиці, яскраві, цікаві, актуальні виставкові композиції відіграють важливу роль в популяризації книги і читання.

Сучасна книжкова виставка повинна бути – комфортна, доступна, актуальна, наочна, цікава та естетично оформлена.

Кожна книжкова виставка – це погляд на світ людини, що її підготувала, це передача світогляду, його життєвого досвіду, ставлення до людей і до себе. Виставка – це завжди творчість, своєрідна ікебана – мистецтво складання букету, тільки книжкового. Характерною особливістю сучасного дизайну книжкових виставок є використання не «бібліотечних матеріалів» - карт, репродукцій, предметів побуту і прикладного мистецтва, зразків флори і фауни, продукції місцевих підприємств, листівок, малюнків, саморобок, іграшок тощо. Для створення привабливого, цілісного образу, значного

пізнавального значення, крім книг, періодичних видань, доцільно розміщувати різноманітний ілюстративний матеріал, аксесуари, змістовно пов’язані з проблематикою і які доповнюють її у вигляді фону.

Використовуються також різні макети, моделі, муляжі, бутафорія.

Інтерес до виставки визначається не тільки кількістю представлених видань, а тим, як уміло вони подаються, наскільки образно передається основна тема, вдало сполучаються документи, графічні, допоміжні матеріали. Тема, назва, ілюстровані елементи, оформлення мають викликати у читача бажання познайомитися з представленими книгами. При підготовці слід врахувати мету виставки і контингент читачів, на який вона розрахована.

Візуальний ряд дитячої бібліотеки, основною складовою якого є книжкові виставки, обов'язково має бути яскравим і привабливим, виставки – різноманітними за формами, виразно структурованими, багатими атрибутикою, ігровими елементами, інтерактивними, оригінальними за художнім оформленням, доступними за формою розкриття теми та подачею інформації. Виставка починається з назви, яка має бути сюрпризом, викликати зацікавленість, здивувати читача. В назві цінується гостре влучне слово, оригінальна думка, несподіване рішення. При цьому потрібно врахувати психологічний феномен: добре

запам’ятовується назва з 3-5 слів. Важливим аспектом експозицій є звернення до читачів. Воно може бути різним, але обов’язково цікавим, простим і зрозумілим дітям, на вік яких розрахована виставка.

За останні роки значно збагатилась палітра видів та форм книжкових виставок. Сьогодні, окрім традиційних, з відпрацьованою методикою, проводяться і такі, як: виставка-персоналія, - діалог, - панорама, - вікторина, - кросворд, - гра, - мандрівка, - роздум, - дискусія, - колекція, - аукціон, - презентація, - вернісаж та інші. Успішно впроваджуються виставка-інтерв'ю, - бенефіс, - застереження, - плакат, - елегія, - бібліошок, - реквієм, - бібліогід, - реклама, - рейтинг тощо.

Одним словом, виставка – це творчий погляд бібліотекаря на світ, на тему, що пропонується читачеві. Розглянемо декілька видів книжкових виставок, які сьогодні використовують у бібліотечній практиці роботи з дітьми.

Виставка новинок – нові книги або журнали об’єднуються за чисто формальною ознакою: час виходу у світ і надходження до бібліотеки. Літературу на такій виставці можна підібрати по галузях знань.

Експрес-виставка – позапланова оперативна виставка, пов’язана з виникненням злободенних тем, появою актуальних цікавих публікацій, що потребують громадського відгуку.

Виставка-порада і виставка-рекомендація – між ними різниці не має. На виставці представлена література, подаються поради фахівців з будь-якої проблеми. Наприклад: «Як навчити дитину читати?», «Як захистити себе від грипу?», «Як розвинути талант?» тощо. Фактографічна інформація підкріплюється списком літератури по темі, яка рекомендується читачеві для самоосвіти.

Виставка-діалог, виставка-дискусія – схожі за своїми ознаками виставки, в назвах яких повинні звучати проблемні питання, які викликають інтерес читача, наштовхують на самостійне вирішення проблеми.

Завдання бібліотекаря – виявити найбільш цікаві питання, оформити рубрики – розділи виставки «Відповідаємо на запитання читачів», підібрати відповідну літературу. На відміну від виставки-діалогу, на виставці-дискусії розглядається лише одне питання, а представлена література висвітлює його з різних, іноді протилежних, сторін. Питання можна зібрати за допомогою міні-анкети (наприклад: «Дорогі читачі! Чи звернули ви увагу на дану виставку? Які книги на виставці вас зацікавили? Які ще питання по темі виставки вас хвилюють? Яку проблему ви хотіли б обговорити наступного разу?»). Схожа методика організації виставки-питання, на якій розміщується текст питання, а поряд – книги, які відповідають на нього. ***Виставка-вікторина*** ставить за мету розширити кругозір юних читачів і звернути увагу на книги, які рідко запитують. Обов'язково пишеться текст-звернення до читачів, в

якому розкриваються умови виставки-вікторини. Пропонуються питання і книги, в яких можна знайти відповіді. Питання і книги (підказки) можна розташовувати поруч або в розкидку.

Після проведення виставки-вікторини підводяться підсумки, переможця у вікторині чекає приз. ***Виставка-конкурс*** – найчастіше застосовується саме у роботі з читачами-дітьми. Поруч з представленими на виставці книгами розміщується оголошення або плакат з умовами конкурсу на кращу розповідь, твір, вірш, малюнок, фото щодо теми виставки. Обов'язково зазначається дата, до якого часу збиратимуться роботи і коли будуть підводитися підсумки конкурсу.

Виставка книжкових ілюстрацій, ***виставка-вернісаж.*** Вернісаж в перекладі з французької «урочисте відкриття», «показ». Така виставка демонструє розкриті ілюстровані книги, але акцент робиться саме на ілюстраціях або альбомних репродукціях. На ній можна представити книги з ілюстраціями одного художника, або різних художників до книг одного жанру або однієї теми. Все це формує погляд на книгу як на художню цінність, сприяє естетичному вихованню дитини.

Виставка одного жанру представляє книги одного популярного жанру літератури, наприклад: детектив, фентезі, історичний роман. Така виставка не тільки задовольняє читацькі потреби, але й допомагає юним користувачам бібліотеки довідатися про нові книги певного жанру.

Виставка-хобі – вид виставки, на якій поруч з літературою, представлені предмети, виготовлені за порадами, викройками, рецептами з цих книг або журналів.

Виставка-осуд може бути організована як засіб боротьби з читацькою заборгованістю, неповажливим, неохайним відношенням до книги. На такій «анти виставці» представлені зіпсовані читачами книги, а замість не повернутих виставляється білий аркуш з муляжем каталожної картки на ньому, обов'язково повинно бути звернення-заклик до користувачів щодо бережливого відношення до книг.

Виставки-подорожі останнім часом набули широкої популярності у бібліотеках для дітей. Юних читачів цікавить література про подорожі у загадкові місця, на незвідані планети, про різноманітні факти, відкриття, споруди минулого і майбутнього.

Так, реальні свідки минувшини, які привертають до себе велику увагу тих, хто живе сьогодні – це замки і фортеці. Численні запити читачів про ці величні споруди спонукали нас до створення мультимедійної презентації.

Радимо влітку організувати ***виставку-подорож*** «Обереги вічності». Літературу та ілюстративний матеріал можна представити під такими розділами: «Живий дотик до історії» (про спорудження замків і фортець, їх історія), «Тут України дух…» (про фортеці та замки України), «Скарби далеких країв» (замки зарубіжних країн), «Оселя маленьких шедеврів» (про замки-музеї, мистецькі твори, що зберігаються в них), «Домівка таємничих химер» (про привиди замків), «Місця, де залишаються серця» (про історії кохання мешканців замків, перебування в них відомих людей), «Натхнення до творчості» (замки та фортеці як об'єкти літературно-мистецьких творів). Думаю, що така виставка не залишить байдужим нікого з ваших відвідувачів, біля неї можна проводити надзвичайно цікаві заочні мандрівки для юних читачів. Привертає увагу учнів 3-4 класів ***виставка-подорож*** «У місті читай ликів». Дитячий потяг, на якому оформлена назва виставки, курсує станціями-розділами. А станції такі: «Державна», «Імена в історії», «Рідний край», «Мандрик», «Технічних див», «Маленьких бізнесменів», «Іноземних мов», «Ювілейна», «Перемога». На кінцевій зупинці діти знайдуть книги, що стали справжніми бестселерами: «Пеле Безхвостий», «Володар кілець» та інші літературні новинки. Це і буде обіцяним сюрпризом.

Розвивати у дітей почуття відповідальності за свої вчинки, за своє і чуже життя, навчитись правильно поводитись на вулиці, біля річки, вдома, захищати себе та своїх друзів, спілкуватись з незнайомими допоможе читачам бібліотеки ***виставка-застереження*** **«Розумна обережність – запорука безпеки».**

Починається вона таким зверненням:

Юні друзі!

Запрошуємо вас переглянути книжково-ілюстративну виставку-застереження «Розумна обережність – запорука безпеки». Книги, представлені на ній, допоможуть вам швидко знайти вихід із небезпечних ситуацій:

І розділ – **«Подорож до країни чистоти і порядку».**

ІІ розділ – **«Діти – школа, школа – дім».**

ІІІ розділ – **«Хай вогонь в серцях палає, а пожеж хай не буває!».**

IV розділ – **«Мандрівка стежкою Лісовика».**

V розділ – **«Поради мудрої Сови».**

Для визначення рейтингу найпопулярніших книг серед читачів молодшого шкільного віку розроблена анкета «Книга місяця». За її результатами була організована **виставка-рейтинг «Гаряча десятка».**

Справжніми друзями юних читачів бібліотеки стали періодичні видання. Вони допомагають у навчанні, вчать логічно мислити, відкривають безліч таємниць всесвіту, навчають робити цікаві речі. Доречною буде виставка одного журналу. До прикладу, ***виставка-бенефіс* «Бути розумним – це круто».**

Цікавою для дівчаток молодшого шкільного віку може стати ***виставка-порада* «Бути справжньою леді – модно».** На виставці представлена література про те, як стати розумною і кмітливою, стильною і модною, охайною і хазяйновитою,

чарівною і казковою. Виставка доповнена лялькою – юною леді з віялом, скринька з прикрасами, дзеркалом, телефоном, іграшковим комп'ютером.

Поринути у чудовий світ казки дітям-учням 1-4 класів допоможе ***виставка-знайомство*** **«10 сходинок до казки»**. Виставка починається з такого звернення:

Ця виставка-знайомство допоможе вам пізнати чарівний та дивовижний світ казки. Крокуючи казковими сходинками, ви зустрінете відомих улюблених героїв, поринете з ними у світ їхніх пригод. Вони навчать вас розпізнавати добро і зло. Отже, читайте, любіть казки, прислухайтеся до їхньої мудрості!

Привертає увагу малюків книжкова ***виставка-вікторина*** **«Подорожуємо разом з казковими героями»** у вигляді казкового палацу. На стелажах поряд з книгами зручно вмостилися казкові герої: дід Панас, Колобок, Попелюшка, Буратіно, Незнайко, які запрошують дітей у чарівний світ казки. Різноманітні звернення заохочують дітей прочитати казки і дати відповіді на питання вікторини.

Під час вивчення читацьких уподобань дітей середнього шкільного віку, виявився підвищений інтерес дітей цієї вікової групи до книг жанру «фентезі». Це і стало поштовхом до відкриття ***хіт-виставки книг одного жанру*** **«Виклик Гаррі Поттеру»**.

Сьогодні книги про незвичайні пригоди хлопчика-чарівника Гаррі Поттера зачарували всю планету. Ви, мабуть,

теж відірвались від комп'ютерів та телеекранів і взялись до книги.

Та крім «Гаррі Поттера» в бібліотеці є ще багато цікавих книг. Якщо ви любите пригоди і фантастику, радимо звернутися до книжкової виставки «Виклик Гаррі Поттеру». Книги сучасних українських і зарубіжних письменників-фантастів допоможуть вам знайти нових друзів і помандрувати у незвідані світи. Оформлена у вигляді казкового замку назва виставки і розділи у вигляді печер, НЛО, космічних ракет запрошували читачів вибрати книгу до вподоби.

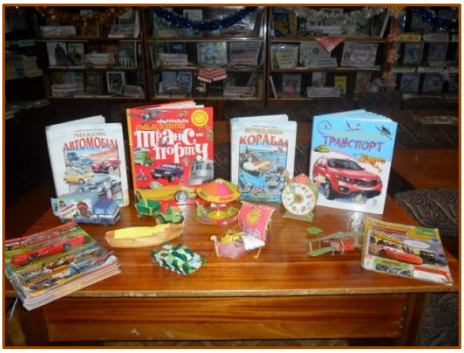

Одним із видів книжкових виставок є експозиції, направлені на рекламу бібліотеки, її інформаційних можливостей, на пропаганду бібліотечно-бібліографічних знань. Саме такою може стати ***виставка-реклама* «Книги, що знають УСЕ»,** яка розкриє перед читачами середнього та старшого шкільного віку все багатство довідкового фонду бібліотеки.

Розділ І – «В гостях у енциклопедії» познайомить читачів бібліотеки з різноманітним світом енциклопедій, з серіями енциклопедичних видань «Дитяча енциклопедія», «УСЕ», «Я пізнаю світ», «ЩО? Де? Коли?», «Це цікаво» та інші.

Розділ II – «Словники, словники» розкриє перед користувачами усе багатство словників: тематичних, орфографічних, тлумачних, фразеологічних, словників української мови, двомовних тощо.

Розділ III – «Твої помічники – довідники» ознайомить юних читачів з численними довідниками на різні теми, з різних галузей знань, на різні смаки і різний вік.

***Виставка новинок* «Прес-калейдоскоп».** На виставці, яка носить інформаційний характер, можуть бути представлені найновіші періодичні видання для учнів 5-9 класів. Ви ознайомилися тільки з деякими формами книжкових виставок. А ваші знання, фантазія, уява, творчий пошук підкажуть багато форм, назв і тем розкриття книжкових фондів. Ще В.Маяковський писав: «Нам не потрібні бібліотекарі які є холодними реєстраторами книжок. Ви рекомендуєте книгу? Поясніть необхідність її прочитання, зробіть поштовх до читацької любові». Саме цьому мають сприяти сучасні книжкові експозиції у бібліотеці.